

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУ JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ АНГЛОМОВНОГО МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ДИСКУРСУ

SPECIFICS OF TRANSLATION RENDERING OF CONCEPT JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ IN UKRAINIAN TRANSLATIONS OF ENGLISH INTERNATIONAL LEGAL DISCOURSE

В. В. БЛІДЧЕНКО-НАЙКО, кандидат філологічних наук, доцент,

V. V. BLIDCHENKO-NAIKO, PhD in Philology, Associate Professor,

E-mail: viktoriaanaiko@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-0247-1837>

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ, Україна

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Анотація. Стаття присвячена вивченню особливостей перекладацького відтворення концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ у українських перекладах міжнародно-правових документів. Мета статті – ідентифікація перекладацьких трансформацій, що застосовуються для відтворення структурно-концептуальних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і здатні впливати на де-інтенсифікацію семантичного зв'язку між концептом і його структурними компонентами у вихідному англомовному тексті і його українському перекладі. Для вирішення мети застосовано **метод** зіставного перекладацького аналізу у поєднанні із контекстуально-інтерпретаційним аналізом. Стаття дійшла таких основних висновків. Під час відтворення структурно-концептуальних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ в українських перекладах англомовних документів міжнародного права ідентифіковані такі основні перекладацькі трансформації: синтаксичні трансформації заміни дієприкметникового звороту підрядним означальним реченням, складносурядного речення на складнопідрядне із з'ясувальним і означальним підрядним зв'язком; додавання; опущення; транспозиції; трансформації модуляції; граматичні трансформації – частинимовної перекатегоризації; заміни активного стану у англійськомовному міжнародно-правовому тексті-джерелі пасивним станом в тексті українського перекладу. Деякі перекладацькі трансформації здатні впливати на послаблення взаємозв'язку між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і словами на позначення його концептуальних ознак. Зокрема, застосування синтаксичних трансформацій може мати своїм наслідком синтаксичні перетворення у синонімічному ряді – розрив ряду синонімічних одиниць на позначення когнітивних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ із лексемою justice / справедливість. Послабленню такого зв'язку сприяють також трансформації опущення й додавання – якщо вони структурно «віддаляють» (на рівні конотативних значень) одиниці із семою «справедливість» від їхніх нормативно-семантичних означень, а також граматична трансформація заміни активного стану у тексті оригіналу пасивним станом в тексті українського перекладу.

Ключові слова: міжнародно-правовий дискурс, концепт «справедливість», концептуальні ознаки, перекладацькі трансформації.

Вступ. Важливість перекладацького відтворення концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ у міжнародно-правових текстах зумовлена прототипною роллю цього концепту в міжнародно-правовій картині світу, що експліковано у «зрівнюванні» понять «закон» і «справедливість» у Статуті ООН, відповідно до якого держави зобов'язуються «*To maintain international peace and security (...) in conformity with the principles of justice and international law* (стаття 1); «*to establish conditions under which justice and respect for the obligations arising from treaties and other sources of*

international law can be maintained» (преамбула) [12].

Як зазначають науковці, завдяки таким формулюванням визнається однакове юридичне значення міжнародно-правових цінностей (або інституційних цінностей) і норм справедливості – загальнолюдських цінностей, інтегрованих у концептосферу «справедливість» [3, с. 225].

Відповідно, особливості відтворення концепту та його структурно-концептуальних ознак у процесі перекладу здатні впливати, принаймні на конотативному рівні, на аксіологічну (уособлену концептом і його ціннісними

компонентами) модальність міжнародно-правового документу.

Актуальність (Introduction).

дослідження визначається зважаючи на значення адекватного перекладу концепту *JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ* для відтворення аксіологічної модальності у цільовому тексті, а також з огляду на відсутність праць у вітчизняному і зарубіжному перекладознавстві, які б фокусувалися на особливостях такого відтворення.

Крім того, стаття визначається певною науковою актуальністю зважаючи на недослідженість проблематики вивчення міжнародно-правового дискурсу у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях у ракурсі його базисних когнітивних особливостей і концептуальної структури, що зумовлює прагматичні і вербальні характеристики цього виду інституційного спілкування і, відповідно, потребує ретельного вивчення як у лінгвістичних, так і у перекладознавчих студіях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications).

Теоретико-методологічним підґрунтям цього дослідження є наукові праці, присвячені проблематиці вивчення, з одного боку, міжнародно-правового дискурсу і, з іншого, проблемам і особливостям юридичного, в тому числі міжнародно-правового перекладу, а також вивченню ролі концепту *JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ* в правовій і міжнародно-правовій картинах світу.

Отже, теоретичний базис статті становлять три групи лінгвістичних і перекладознавчих праць.

Аналізові міжнародно-правового дискурсу присвячені нечисленні праці у вітчизняній і закордонній лінгвістиці, у яких висвітлюються такі аспекти, як актомовленнєві особливості такого типу комунікації [13], його інтерактивного, жанрового і концептуального моделювання [3]. Серед інших аспектів вивчення цього типу інституційної комунікації – аналіз інституційних стратегій [17] і системно-структурних властивостей [16].

Аксіологічний компонент міжнародно-правового дискурсу і концепт «справедливість», що є його уособленням цінностей у міжнародному праві, вивчався

у поодиноких лінгвістичних [17] і міжнародно-правових дослідженнях [1, с. 293-298].

Важливе теоретичне підґрунтя цього дослідження становлять також наукові праці, присвячені проблемі юридичного перекладу, у яких зазначено першочергове значення щодо вирішення у процесі перекладу таких питань, як перекладацьке відтворення юридичної сили вихідного тексту-оригіналу, його перформативної природи, комунікативних цілей, а також адекватної перекладацької трансляції неоднозначних понять оригінального документа у цільовому юридичному тексті [11; 8; 9, с. 64; 18; 22; 24].

Низка досліджень присвячена аналізу методології і технік перекладу правових текстів [14; 16; 19; 23].

Особливого значення для усвідомлення наукового підходу, застосованого у цій статті, набувають перекладознавчі студії теоретичного і практичного спрямування, присвячені проблемам перекладу міжнародно-правових текстів.

Зокрема, про наукову актуальність такого напрямку перекладознавчих досліджень свідчить те, що проблематиці правового і міжнародно-правового (інституційного, в іншій термінології) перекладу присвячений цілий випуск авторитетного англomовного міжнародного журналу, сфокусованого на питаннях перекладу, *Target. International Journal of Translation Studies*, а саме другий випуск тому 32 під назвою *Legal and institutional translation: Functions, processes, competences*.

Основна увага у працях з особливостей перекладу міжнародно-правових текстів приділяється ключовим методологічним і політичним аспектам міжнародно-правової комунікації, технікам і якості перекладу в різних інституційних умовах, насамперед, у рамках таких інституцій, як Організація Об'єднаних Націй та Європейський Союз, а також значенню якості перекладу в забезпеченні міжнародного законодавстві та реалізації міжнародної політики.

Зокрема, у працях з дослідження особливостей перекладу міжнародно-правових текстів наголошується на важливості дотримання в інституційному

перекладі інституційні норм, гармонізації міжнародно-правової термінології як у межах всього дискурсу міжнародного права, так і його окремих галузей, питання аналізу вихідного терміну та його можливі переформулювання, проблеми інтертекстуальності міжнародно-правового тексту і адекватності його перекладу [7; 11; 15; 18; 20; 21; 25].

Нечисленні закордонні та вітчизняні дослідження присвячені прагматичі міжнародно-правового дискурсу [3; 7] та прагматичним аспектам його перекладу [7; 15].

Поодинокі праці [11] у лінгвістичному і міждисциплінарному аспектах фокусуються на висвітленні концепту «справедливість» у міжнародно-правовому дискурсі, який пов'язується науковцями із трансформацією міжнародної системи від державоцентричної, до глобалізованого порядку, орієнтованому на принцип безпеки людини з формальними та матеріальними вимірами такої безпеки у сфері політики, права, економіки, етики та охорони здоров'я.

Натомість, концепт «справедливість» як один із базисних прототипних концептів такого дискурсу досі не був предметом наукового інтересу науковців у перекладознавчому аспекті, що зумовлює новизну цієї статті.

Метою (Purpose) дослідження є визначення перекладацьких трансформацій, застосованих для відтворення структурно-концептуальних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ в українських перекладах англomовних документів міжнародного права з огляду на можливість де-інтенсифікації у перекладі концептуально-семантичного зв'язку між концептом і його когнітивними ознаками.

Мета наукової праці реалізується у наступних завданнях:

1) визначити відмінність у локальних синтагматичних контекстах семантичного уточнення лексики *justice* / *справедливість* у англійськомовному тексті-джерелі і у цільовому тексті українського перекладу;

2) ідентифікувати типові перекладацькі трансформації, що застосовуються з метою перекладацького відтворення концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і

його структурно-семантичних характеристик в українських перекладах англійськомовних документів міжнародного права;

3) виявити перекладацькі трансформації, здатні впливати на послаблення взаємозв'язку між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і словами на позначення його концептуальних ознак.

Матеріали та методи дослідження (Materials and methods of research).

Матеріал дослідження становлять Universal Declaration of Human Rights [26] 1948 року і Beijing Declaration [10] 1995 року, а також перекладні версії зазначених міжнародно-правових документів – Загальна декларація прав людини [2] та Пекінська декларація [4].

У статті застосовується комплексна методика дослідження, що інтегрує низку методів. Провідним у праці є **метод** зіставного перекладацького аналізу, що застосовувався для порівняння ступеню виявлення зв'язку між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і його структурними компонентами у вихідному англomовному тексті і цільовому тексті українського перекладу. Такий метод застосовувався у поєднанні із контекстуально-інтерпретаційним аналізом – з метою виявлення локальних контекстів функціонування лексики на позначення концепту, а також з елементами концептуального аналізу – для визначення структурно-концептуальних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

У статті використовується типологія перекладацьких трансформацій, запропонована О. О. Селівановою [5], а також визначення трансформацій, яке подано у лінгвістичній енциклопедії, складеної цією українською дослідницею. Так, трансформація усвідомлюється як основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [6, с. 536].

Результати дослідження та їх обговорення (Results of the research and their discussion).

Аналіз міжнародно-правових текстів показав, що концепт JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ інтегрує такі когнітивні ознаки, як «гідність», «рівні і

невід'ємні права людини», «мир», «взаємність», «співробітництво», «демократія», «повага прав людини», «недискримінація», «добросовісність», «рівність», «безпека», «ненасильство», «розумність», «компенсація», «відповідальність», «моральність», «пропорційність», «загальне благо».

Зазначені концептуальні характеристики актуалізуються у синонімічних, адвербіальних, атрибутивних, гіпогіперонімічних контекстах лексеми *justice / справедливість* з номінативними одиницями на позначення таких когнітивно-семантичних ознак. Наші попередні висновки підтверджуються деякими вітчизняними дослідниками, які у своїх працях фокусувалися на моделюванні концепту або концептосфери «справедливість» у міжнародно-правовому дискурсі [3; 11].

Під час відтворення структурно-концептуальних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ в українських перекладах англійськомовних документів міжнародного права ідентифіковані такі основні перекладацькі трансформації: синтаксичні трансформації заміни дієприкметникового звороту підрядним означальним реченням, заміна складносурядного речення на складнопідрядне, що відзначається зв'язувальним і означальним підрядним зв'язком; трансформації додавання; опущення; транспозиції; трансформації модуляції; граматичні трансформації частиномовної перекатегоризації; синтактико-граматичні трансформації заміни активного стану у англійськомовному міжнародно-правовому тексті-джерелі пасивним станом в тексті українського перекладу.

Натомість, аналіз українських перекладів міжнародно-правових текстів показав, що деякі перекладацькі трансформації, задіяні в українських перекладних версіях, здатні впливати на де-інтенсифікацію або імплікацію взаємозв'язку між концептом і його когнітивно-семантичними компонентами. У останньому випадку зв'язок між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і його компонентами, що атрибууються концепту міжнародно-правовим документом у українському перекладі, стає менш

прозорим, аніж у вихідному англійськомовному тексті.

Порівняймо, у цьому зв'язку, наведені нижче фрагменти тексту-джерела і його перекладу.

Whereas recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world [26].

Беручи до уваги, що визнання гідності, яка властива всім членам людської сім'ї, і рівних та невід'ємних їх прав є основою свободи, справедливості та загального миру [2].

Серед низки перекладацьких трансформацій, застосованих в українському перекладі, слід визначити: синтактико-граматичну трансформацію заміни складносурядного речення на складнопідрядну структуру із зв'язувальним і означальним підрядним зв'язком, у поєднанні із трансформацією додавання відповідних підрядних сполучників *що і яка*; трансформації додавання (*whereas – беручи до уваги*), граматична трансформація частиномовної перекатегоризації іменника на прикметник (*peace in the world* як *загального миру*), іменника на займенник і заміни сполучення словом із залученням трансформації транспозиції – зміни порядку слів: *inalienable rights of all members of the human family* перекладається як *невід'ємних їх прав*.

Базисною трансформацію, яка, на наш погляд, асоційована із певною зміною смислових акцентів, є трансформація транспозиції. Зокрема, якщо в англійськомовному тексті-джерелі неузгодженим означенням *of all members of the human family* уточнюється конструкція *the equal and inalienable rights* (права всіх членів людської сім'ї), то в українському цільовому тексті перекладу членом речення, що означається таким зворотом, є іменник «гідність»: *гідності, яка властива всім членам людської сім'ї*.

Порівняння локального синтагматичного контексту семантичного уточнення лексеми *justice / справедливість* у тексті-джерелі і цільовому тексті показало, що синтаксичні трансформації впливають на зв'язок лексем на позначення концепту, що імплікують його когнітивні ознаки, із самим концептом *justice / справедливість*.

Зокрема, у перекладі розривається синонімічний ряд між лексемою *justice* і словосполученнями *inherent dignity, equal and inalienable rights* на позначення когнітивно-семантичних компонентів концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ. Водночас, такий семантичний зв'язок послаблюється і додатково імплікується (тобто стає менш очевидним і експліцитним) внаслідок «вставки» атрибутивного речення в результаті застосування зазначених вище трансформацій між компонентами синонімічного ряду: *inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice* перекладається як *в гідності, яка властива всім членам людської сім'ї, і рівних та невід'ємних їх прав є основою свободи, справедливості*.

Відмінності у контекстуальному уточненні лексеми «справедливість» у вихідному і цільовому текстах, що впливають на імплікацію зв'язку між концептом і його структурними ознаками, зафіксованими у міжнародно-правовому тексті, проілюструємо наступними фрагментами:

Equitable social development that recognizes empowering the poor, particularly women living in poverty, to utilize environmental resources sustainably is a necessary foundation for sustainable development [10].

Справедливий соціальний розвиток, у межах якого за незаможними, особливо за жінками, що живуть у злиднях, визнається право постійного користування екологічними ресурсами, є необхідним підґрунтям стійкого розвитку [4].

У вихідному тексті-джерелі семантичне уточнення словосполучення *Equitable social development* здійснюється означальним підрядним реченням, що виокремлює ознаки того соціального розвитку, який, за міжнародним правом, є «справедливим»: *that recognizes empowering the poor, particularly women living in poverty, to utilize environmental resources sustainably*.

В українському перекладі застосована низка перекладацьких трансформацій, що сприяють де-інтенсифікації асоціативного зв'язку між

номінативною одиницею «справедливий соціальний порядок» і означальним компонентом, що визначає нормативний зміст цього поняття.

Насамперед, певному послабленню такого зв'язку сприяє синтаксична трансформація опущення сполучника *that* та трансформація додавання іменника у межах, які на формально-структурному рівня дистанціюють фразовий суб'єкт *Справедливий соціальний розвиток* від його атрибутивних характеристик, позначених зокрема, структурою *право постійного користування екологічними ресурсами*.

Незначному структурному віддаленню розгорнутого означення від означеного ним словосполучення сприяє, на наш погляд, синтаксична трансформація заміни дієприкметникового звороту підрядним атрибутивним реченням: *women living in poverty* відтворюється у перекладі як *за жінками, що живуть у злиднях*.

Нарешті, семантичний зв'язок між словосполученням *Equitable social development* / *справедливий соціальний порядок* і його нормативно-семантичним означенням де-інтенсифікується внаслідок застосування синтактико-граматичної трансформації із відтворенням активної конструкції у англійськомовному тексті-джерелі пасивним станом в цільовому тексті української перекладної версії: *equitable social development that recognizes* відтворюється у перекладі як *справедливий соціальний розвиток, у межах якого (...) визнається*.

Серед перекладацьких трансформацій, що, на наш погляд, не впливають ані на послаблення, ані на посилення семантичного зв'язку між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і його структурними компонентами, можна визначити такі перетворення, як частиномовна перекатегоризація дієслова у формі інфінітиву *to utilize* на віддієслівний іменник *користування* і прислівника *sustainably* на прикметник *постійного*, у поєднанні з формально-синтаксичною трансформацією транспозиції: *to utilize environmental resources sustainably* перекладається із зміною порядку слів на *постійного користування екологічними ресурсами*.

Особливості перекладацького відтворення концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і його структурно-семантичних характеристик в українських

перекладах англомовних документів міжнародного права представлені у Таблиці 1.

Таблиця 1.

Особливості перекладацького відтворення концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ

перекладацькі трансформації для відтворення структурно-концептуальних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ в українських перекладах	перекладацькі трансформації, що впливають на де-інтенсифікацію взаємозв'язку між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і його структурними ознаками
синтаксичні трансформації заміни дієприкметникового звороту підрядним означальним реченням	розрив синонімічного ряду на позначення когнітивних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ із лексемою justice / справедливість
синтаксичні трансформації заміни складносурядного речення на складнопідрядне із з'ясувальним і означальним підрядним зв'язком	трансформації опущення й додавання, що структурно «віддаляють» номінативні одиниці із семою «справедливість» від їхніх нормативно-семантичних означень
трансформації додавання; опущення	синтактико-граматична трансформація заміни активного стану у англійськомовному тексті-джерелі пасивним станом у цільовому тексті українського перекладу
транспозиції трансформації й модуляції	
граматичні трансформації частиномовної перекатегоризації дієслова-інфінітиву на іменник і прислівника на прикметник	
граматична трансформація заміни активного стану пасивним	

Висновки і перспективи (Conclusions and future perspectives).

Перекладацькі трансформації здатні впливати на послаблення взаємозв'язку між концептом JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ і словами на позначення його концептуальних ознак. Зокрема, застосування синтаксичних трансформацій може мати своїм наслідком синтаксичні перетворення у синонімічному ряді – розрив ряду синонімічних одиниць на позначення когнітивних ознак концепту JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ із лексемою justice / справедливість. Послабленню такого зв'язку сприяють також трансформації опущення й додавання –

якщо вони структурно «віддаляють» (на рівні конотативних значень) одиниці із семою «справедливість» від їхніх нормативно-семантичних означень, а також граматична трансформація заміни активного стану у тексті оригіналу пасивним станом в тексті українського перекладу.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо вивчення особливостей перекладацького відтворення інших базисних концептів міжнародно-правового дискурсу та міжнародно-правової картини світу.

Список використаних джерел

1. Васильчук В. О. Зміст і значення категорії справедливості у міжнародному праві. *Проблеми філософії права*. Том III (1–2), 2005. С. 293–298.
2. Загальна декларація прав людини. 1948. URL: Загальна декларація прав

людини (рос/укр) | від 10.12.1948 (rada.gov.ua)

3. Кравченко Н. К. *Интерактивное, жанровое и концептуальное моделирование международно-правового дискурса*: монографія. Київ : Реферат, 2006. 320 с.

4. Пекінська декларація. 1995 р. URL: Пекінська декларація (укр/рос) | від 15.09.1995 (rada.gov.ua)
5. Селіванова О. О. Проблема моделювання перекладацького процесу. *Світ свідомості в мові*. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
6. Селіванова О. О. *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
7. Юденко А. И. Перевод международно-правового текста: когнитивно-прагматический и лингвистический аспекты. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. Вип. 21 (2), 2018. С. 135–143.
8. Alcaraz E. H. B. *Legal Translation Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2005. 204 p.
9. Baker M., Saldanha G. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Routledge. 2009. 674 p.
10. Beijing Declaration. 1995. URL: Beijing Declaration (un.org)
11. Bowen A. Intercultural translation of vague legal language: The right to silence in the Northern Territory of Australia. Legal and institutional translation: Functions, processes, competences. Introduction. *Target. International Journal of Translation Studies*. Vol. 33 (2), 2021. P. 308-340
12. Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice. 1945. San Francisco. 30 p. URL: uncharter.pdf
13. Cone N. Speech Acts in UN Treaties: A Pragmatic Perspective. *Open Journal of Modern Linguistics*. Vol. 10 (6), 2020. P. 813-827.
14. Gianluca P. Corpus Methods in Legal Translation Studies. Research Methods in Legal Translation and Interpreting: Crossing Methodological Boundaries. In Łucja Biel, Jan Engberg, M. Rosario Martín Ruano, and Vilelmini Sosoni (eds.). Abingdon: Routledge, 2019. P.13–28.
15. Kravchenko N., Prokopchuk M., Pozhar A., Rozhkov Y., & Kozyarevych-Zozulya L. Illocutionary Pragmatic Adaptation Challenge: Ukrainian Translations of English-language Soft Law Texts. *Amazonia Investiga*. Vol. 11(49), 2022. P. 267-276.
16. Kravchenko N. K., Nikolska N. V. Discourse structure relationships (based on International legal “Soft Law” discourse). *Міжнародний філологічний часопис*. Vol. 11 (1), 2020. P. 101-107. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/philolog2020.01.101>
17. Kravchenko N., Pasternak T., Davydova T. Institutional eco-pragmatics vs. anthropo-pragmatics: problems, challenges, research perspectives. *Cogito. Multidisciplinary research journal*. 2020. Vol. XII (2). P. 24-39.
18. Parra-Galiano S. Translators’ and revisers’ competences in legal translation. Legal and institutional translation: Functions, processes, competences. Introduction. *Target. International Journal of Translation Studies*. Vol. 33 (2), 2021. P. 175-182. P. 228-253.
19. Popineau J. Traduire des technolèctes juridiques ou jurilectes dans la presse française et anglaise : approche juritraductologique et terminologique. *Meta*. Vol. (62), 2021. P. 239–504.
20. Ramos F. P. Legal and institutional translation: Functions, processes, competences. Introduction. *Target. International Journal of Translation Studies*. Vol. 33 (2), 2021. P. 175-182.
21. Ramos F. P. *Institutional Translation for International Governance. Enhancing Quality in Multilingual Legal Communication*. London-New York: Bloomsbury, 2018. 228 p.
22. Sarcevic S. *New Approach to Legal Translation*. 2nd ed. London: Kluwer Law International. 2000. 308 p.
23. Simonnaes I., Marita Kristiansen, M. (eds.). *Legal Translation: Current Issues and Challenges in Research, Methods and Applications*. Berlin: Frank & Timme, 2019. 407 pp.
24. Stern L, Liu X. Ensuring interpreting quality in legal and courtroom settings: Australian Language Service Providers’ perspectives on their role. *Journal of Specialised translations*. Vol. 32 (July), 2019. P. 90-120.
25. Stern L. Legal interpreting in domestic and international courts: Responsiveness in action. In Angela Creese and Adrian Blackledge (eds). *The Routledge Handbook on Language and Superdiversity*. London/New York: Routledge, 2018. P. 396-411.
26. Universal Declaration of Human Rights. 1948. URL: [eng.pdf\(ohchr.org\)](http://eng.pdf(ohchr.org))

References

1. Alcaraz, E. and Hughes, B. (2005). *Legal Translation Explained*. 1 ed. Manchester: St. Jerome Publishing, 204 p.
2. Baker, M., Saldanha, G. (2009). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Routledge, 674 p.
3. Beijing Declaration (1995). Retrieved from: Beijing Declaration (un.org)
4. Bowen, A. (2021). Intercultural translation of vague legal language: The right to silence in the Northern Territory of Australia. *Legal and institutional translation: Functions, processes, competences. Introduction. Target. International Journal of Translation Studies*. Vol. 33 (2). P. 308-340.
5. Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice (1945). San Francisco. 30 p. Retrieved from: uncharter.pdf
6. Cone, N. (2020). Speech Acts in UN Treaties: A Pragmatic Perspective. *Open Journal of Modern Linguistics*, Vol. 10. No 6, pp. 813-827.
7. Gianluca, P. (2019). Corpus Methods in Legal Translation Studies. *Research Methods in Legal Translation and Interpreting: Crossing Methodological Boundaries*. In Łucja Biel, Jan Engberg, M. Rosario Martín Ruano, and Vilelmini Sosoni (eds.). Abingdon: Routledge. P.13–28.
8. Judenko, A. I. (2018). Perevod mezhdunarodno-pravovogo teksta: kognitivno-pragmaticheskij i lingvisticheskij aspekty. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho lingvisticheskoho universitetu. Serija Folologiya*. Vyp. 21 (2). S. 135–143.
9. Kravchenko, N., Prokopchuk, M., Pozhar, A., Rozhkov, Y., & Kozyarevych-Zozulya, L. (2022). Illocutionary Pragmatic Adaptation Challenge: Ukrainian Translations of English-language Soft Law Texts. *Amazonia Investiga*. Vol. 11(49). P. 267-276.
10. Kravchenko, N. K., Nikolska N. V. (2020). Discourse structure relationships (based on International legal “Soft Law” discourse). *Mizhnarodnyj filologichnyj chasopys. International journal of philology*. Vol. 11 (1). P. 101-107. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/philolog2020.01.101>
11. Kravchenko, N., Pasternak, T., Davydova, T. (2020). Institutional eco-pragmatics vs. anthropo-pragmatics: problems, challenges, research perspectives. *Cogito. Multidisciplinary research journal*. Vol. XII (2). P. 24-39.
12. Kravchenko, N. K. (2006). Interaktivnoje, zhanrovoje i kontseptualnoje modelirovanije mezhdunarodno-pravovogo diskursa. Kyev: Feferat. 320 p.
13. Parra-Galiano, S. (2021). Translators’ and revisers’ competences in legal translation. *Legal and institutional translation: Functions, processes, competences. Introduction. Target. International Journal of Translation Studies*. Vol. 33 (2), P. 175-182. P. 228-253.
14. Pekinska deklaratsija (1995). URL: Пекінська декларація (укр/рос) | від 15.09.1995 (rada.gov.ua).
15. Popineau, J. (2021). Traduire des technolèctes juridiques ou jurilectes dans la presse française et anglaise : approche juritraductologique et terminologique. *Meta*. Vol. (62), 2021. P. 239–504.
16. Ramos, F. P. (2021). Legal and institutional translation: Functions, processes, competences. *Introduction. Target. International Journal of Translation Studies*. Vol. 33 (2). P. 175-182.
17. Ramos, F. P. (2018). *Institutional Translation for International Governance. Enhancing Quality in Multilingual Legal Communication*. London-New York: Bloomsbury. 228 p.
18. Sarcevic, S. (2000). *New Approach to Legal Translation*. 2nd ed. London: Kluwer Law International. 308 p.
19. Selivanova, O. O. (2012). Problema modeliuvannia perekladatskoho protsesu. *Svit svidomosti v movi*. Cherkasy: Yu.Chabanenko. 488 s.
20. Selivanova, O. O. (2011). *Lingvistychna entsyklopedija*. Poltava: Dovlilla. 844 s.
21. Simonnæs, I., Marita, Kristiansen, M. (eds.). (2019). *Legal Translation: Current Issues and Challenges in Research, Methods and Applications*. Berlin: Frank & Timme. 407 pp.
22. Stern, L, Liu, X. (2019). Ensuring interpreting quality in legal and courtroom settings: Australian Language Service Providers’ perspectives on their role. *Journal of Specialised translations*. Vol. 32 (July). P. 90-120.
23. Stern, L. (2018). Legal interpreting in domestic and international courts: Responsiveness in action. In Angela Creese and Adrian Blackledge (eds). *The Routledge*

Handbook on Language and Superdiversity. London/New York: Routledge. P. 396-411.

24. Universal Declaration of Human Rights (1948). URL: [eng.pdf \(ohchr.org\)](https://www.ohchr.org/).

25. Vasilchuk, V. O. (2005). Zmist i znachennia kategorii spravedlyvosti u

mizhnarodnomu pravi. Problemy filosofii prava. Tom III (1–2). S. 293–298.

26. Zagalna deklaratsiya prav ludyny (1948). URL: Загальна декларація прав людини (рос/укр) | від 10.12.1948 (rada.gov.ua).

Abstract. *The article focuses on the study of the translation reproduction of the concept of JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ in Ukrainian translations of international legal documents. The aim of the article is to identify translation transformations that are used to reproduce the structural and conceptual features of the concept under consideration and can influence the de-intensification of the semantic relationship between the concept JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ and its structural components in the original English text and its Ukrainian translation. To solve the goal, the method of comparative translation analysis has been used in combination with contextual-interpretive analysis. The article reached the following main results. During the reproduction of structural and conceptual features of the concept of JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ in Ukrainian translations of English-language documents of international law, the translator used the following basic translation transformations: syntactic transformations of substituting verbal adverb phrase by subordinate clauses, transformations of addition, omission and change of word order; modulation transformations; grammatical transformations - part of speech re-categorization of noun to adjective and noun to pronoun; replacement of the active voice in the original text with the passive voice in the text of the Ukrainian translation. Some translation transformations can weaken the relationship between the concept of JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ and its conceptual features. In particular, the use of syntactic transformations may result in the rupture of the synonymous row, which designates the cognitive features of the concept and thus de-intensify the connection between these features and the concept of JUSTICE / СПРАВЕДЛИВІСТЬ. Weakening of this connection is also facilitated by the transformation of omission and addition - if they structurally "distance" (at the level of connotative meaning) nominative units with the seme "justice" from their normative and semantic definition, as well as grammatical transformation of substitution active voice into passive.*

Key words: *international legal discourse, concept of "justice", conceptual features, translation transformations.*